

DE BRUSSELAARS EN DE DIGITALE WERELD

Editie 2023

COLOFON

Auteur

Roger Kalenga-Mpala - BISA
Naamsestraat 59 – 1000 Brussel

Realisatiedatum

februari 2023

Contact

bisa@perspective.brussels

INLEIDING

In een steeds meer digitale maatschappij is het **gebruik van het internet**, geconnecteerde toestellen, sociale netwerken **en andere digitale tools niet meer weg te denken uit het dagelijkse leven van veel Brusselaars**. Ze doen er zeer vaak een beroep op om onlinediensten te gebruiken (bankieren, e-commerce, e-government enz.), om informatie te vinden en mee te delen, om een baan te zoeken of hun werk te doen, om een opleiding te volgen enz.

Maar de **ongelijkheid in de toegang tot en het gebruik van de digitale technologieën** blijft bestaan. Mensen die geen toegang hebben tot deze technologieën of die moeilijkheden ondervinden met het gebruik ervan, worden getroffen door **de zogeheten digitale kloof**.

In deze context heeft het Brussels Hoofdstedelijk Gewest het **Plan voor digitale toegankelijkheid 2021-2024** ingevoerd. Dit plan heeft tot doel **zoveel mogelijk Brusselaars toegang te verlenen tot digitale tools en diensten en hun digitale vaardigheden te verbeteren**, om de ongelijkheid in dit domein te bestrijden.

Een van de vele acties van het plan is de **invoering van een jaarlijkse barometer** die het mogelijk maakt om **de toegankelijkheid van de Brusselaars tot digitale tools en diensten te kwantificeren**.

Om aan die vraag te voldoen, heeft het Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse (BISA) van perspective.brussels deze jaarlijkse publicatie opgesteld. Ze bevat de belangrijkste indicatoren met betrekking tot de drie dimensies die het mogelijk maken de toegankelijkheid van de Brusselaars tot digitale tools en diensten te analyseren, namelijk:

- de toegang tot internet,
- het internetgebruik,
- de digitale vaardigheden.

De indicatoren worden in de vorm van grafieken voorgesteld en de publicatie vergelijkt ook de situatie in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest met die in de andere twee gewesten en in België. Daarnaast worden toelichtingen gegeven om het gebruik en de interpretatie van de indicatoren te vergemakkelijken.

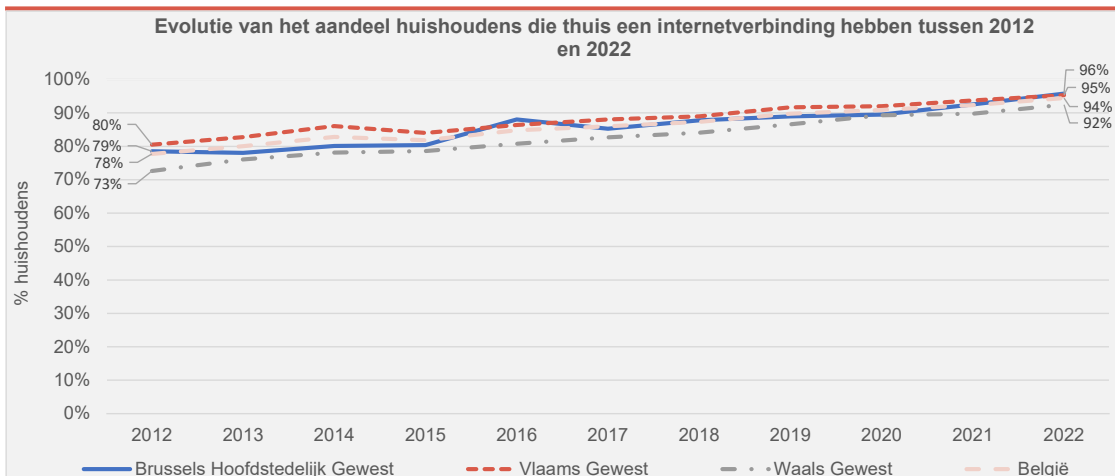
De in deze publicatie gebruikte gegevens zijn afkomstig van de enquête naar het ICT-gebruik bij huishoudens. Deze enquête wordt jaarlijks georganiseerd door Statbel (Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium). Ze wordt gehouden onder Belgische private huishoudens met ten minste één persoon tussen 16 en 74 jaar oud. Het hoofddoel van deze enquête is het opstellen van statistieken en indicatoren over het gebruik van ICT, internet en e-government door huishoudens en individuen, alsook over hun digitale vaardigheden, vergelijkbaar op internationaal niveau. De vragenlijst van deze enquête wordt regelmatig herzien om met name rekening te houden met de recente technologische en beleidsevoluties op dit gebied.

De editie 2023 van de publicatie "De Brusselaars en de digitale Wereld" maakt gebruik van de resultaten van de enquête van 2022. Deze enquête is gebaseerd op een steekproef van 5.659 personen van 16 tot 74 jaar die in België wonen, onder wie 703 personen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Deze editie bevat enkele nieuwe functies, met name over internettoegang thuis volgens inkomenscategorie van het huishouden, internetgebruik volgens nationaliteitsgroep of activiteiten die onafhankelijk op internet worden uitgevoerd.

Toegang tot internet

TOEGANG TOT INTERNET

96 % van de Brusselse huishoudens hebben nu thuis toegang tot internet

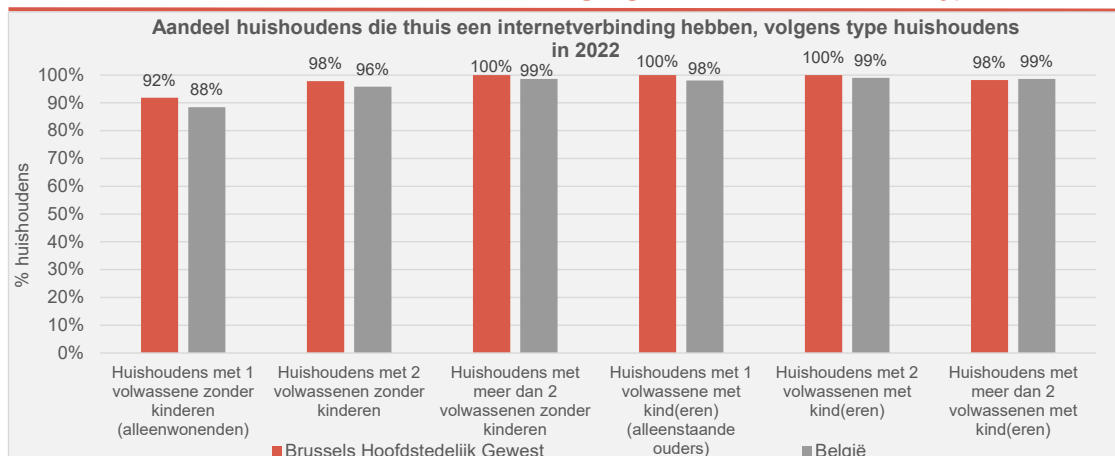

Bron: Statbel (ICT-enquête huishoudens)

De toegang van de huishoudens tot digitale tools wordt gemeten door het aandeel huishoudens met een internetverbinding.

- In 2022 heeft **96 % van de Brusselse huishoudens** (met ten minste één persoon tussen 16 en 74 jaar) **thuis een internetverbinding** via eender welk apparaat.
- Er is **geen significant verschil met de andere gewesten** wat de internettoegang van de huishoudens thuis betreft.
- Ondanks de toenemende digitalisering van de maatschappij is er nog altijd **4 % van de Brusselse huishoudens die thuis geen internetverbinding heeft**. Dat zijn ongeveer 23.000 Brusselse private huishoudens. Deze huishoudens worden geraakt door de **digitale kloof**.
- De **internettoegang van de huishoudens thuis is aanzienlijk verbeterd** de afgelopen jaren. In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en België is de internettoegang van de huishoudens met 22 % tussen 2012 en 2022 gestegen.

Alleenwonenden hebben thuis minder vaak toegang tot internet dan andere types huishoudens

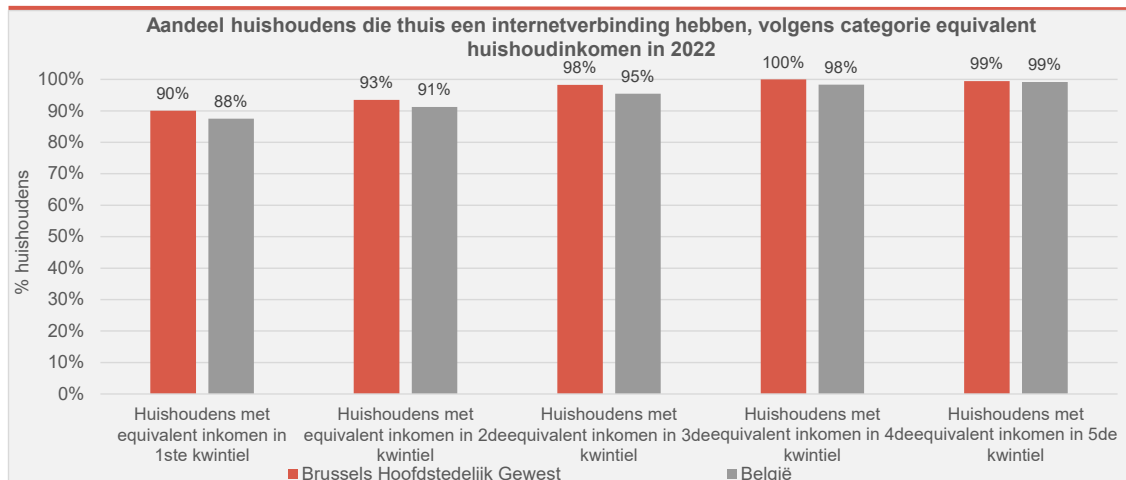
Bron: Statbel (ICT-enquête huishoudens)

De samenstelling van het huishouden is een van de factoren die de toegang tot internet thuis beïnvloedt.

- **Brusselse alleenwonenden**, die goed zijn voor 47 % van alle private huishoudens, **hebben thuis minder vaak toegang tot internet** dan andere types huishoudens. In 2022 hebben 92 % van de Brusselse alleenwonenden thuis een internetverbinding, tegenover minstens 98 % voor de andere types Brusselse huishoudens. De situatie is identiek in heel België, waar 88 % van de alleenwonenden thuis toegang heeft tot internet, tegenover minstens 96 % voor de andere types huishoudens.
- Anderzijds heeft, wat betreft de **Brusselse alleenstaande ouders**, d.w.z. huishoudens bestaande uit één volwassene met kind(eren), **100 % thuis een internetverbinding**. In België heeft 98 % van de alleenstaande ouders thuis toegang tot internet.

TOEGANG TOT INTERNET

90 % van de Brusselse huishoudens met de laagste inkomens heeft internet, tegenover 99 % van de hoogste inkomens

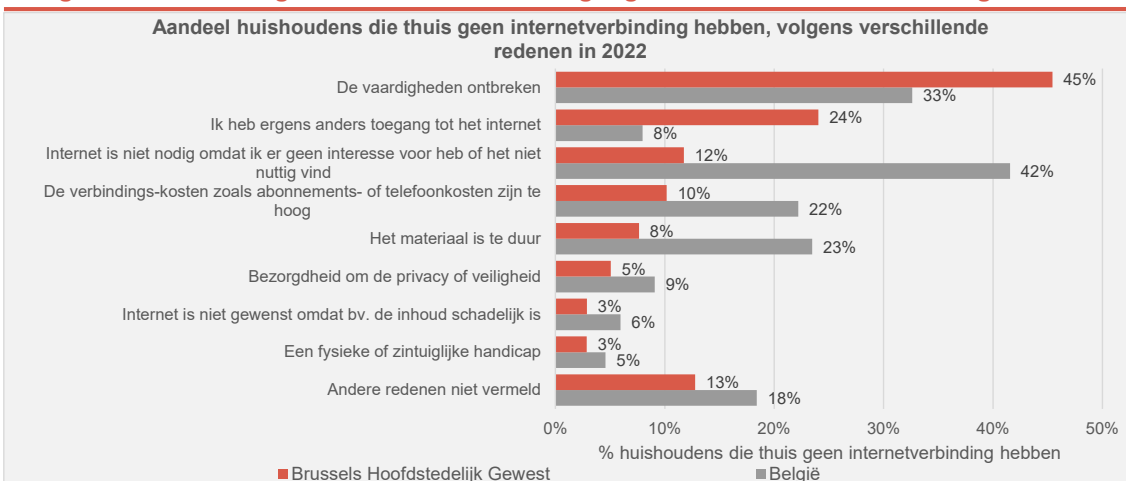
Het niveau van het inkomen van de huishoudens verklaart de verschillen in de toegang tot internet thuis.

- In 2022 heeft 90 % van de Brusselse huishoudens met de laagste equivalente inkomens (in 1ste kwintiel¹) thuis toegang tot internet, tegenover 99 % van de Brusselse huishoudens met de hoogste equivalente inkomens (in 5de kwintiel). Welvarende huishoudens hebben zo thuis en in comfortabele omstandigheden gemakkelijker toegang tot online informatie en diensten.
- De situatie is in grote lijnen vergelijkbaar met de rest van België. 88 % van de Belgische huishoudens met de laagste equivalente inkomens heeft thuis internet, tegenover 99 % van de huishoudens met de hoogste equivalente inkomens.
- De internettoegang van de huishoudens neemt toe met het niveau van hun inkomen. Dit zou erop kunnen wijzen dat de kosten van de internetverbinding en de apparatuur een obstakel vormen voor de huishoudens met een laag inkomen om thuis een internetverbinding te hebben.

Bron: Statbel (ICT-enquête huishoudens)

¹Het 1ste kwintiel komt overeen met de 20 % van de huishoudens met de laagste equivalent inkomens en het 5de kwintiel met de 20 % met de hoogste equivalent inkomens. Het equivalent inkomen is een maatstaf voor het huishoudinkomen die rekening houdt met de grootte en de samenstelling van een huishouden.

Het gebrek aan vaardigheden en de internettoegang elders verklaren vooral het gebrek aan internetverbinding thuis

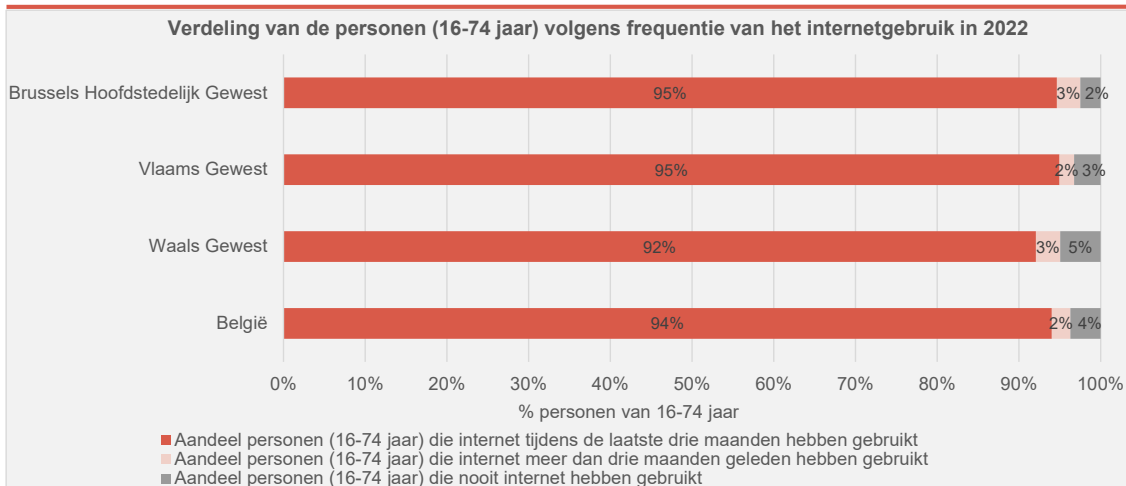
Er zijn verschillende redenen waarom sommige huishoudens thuis geen toegang hebben tot het internet.

- In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is het gebrek aan vaardigheden verreweg de meest genoemde reden waarom huishoudens thuis geen internettoegang hebben. Het gebrek aan vaardigheden wordt door ongeveer de helft van deze Brusselse huishoudens (45 %) genoemd.
- In België daarentegen is de meest voorkomende reden voor het niet hebben van internet thuis dat het internet niet nodig of nuttig is (42 %).
- Als tweede reden wordt de toegang tot het internet elders genoemd in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (25 %) en het gebrek aan vaardigheden in België (33 %).
- De andere redenen waarom men in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en in België thuis geen internet heeft, zijn met name de hoge aansluitings- of telefoonkosten en materiaalkosten.

Bron: Statbel (ICT-enquête huishoudens)

INTERNETGEBRUIK

95 % van de Brusselaars gebruiken regelmatig het internet

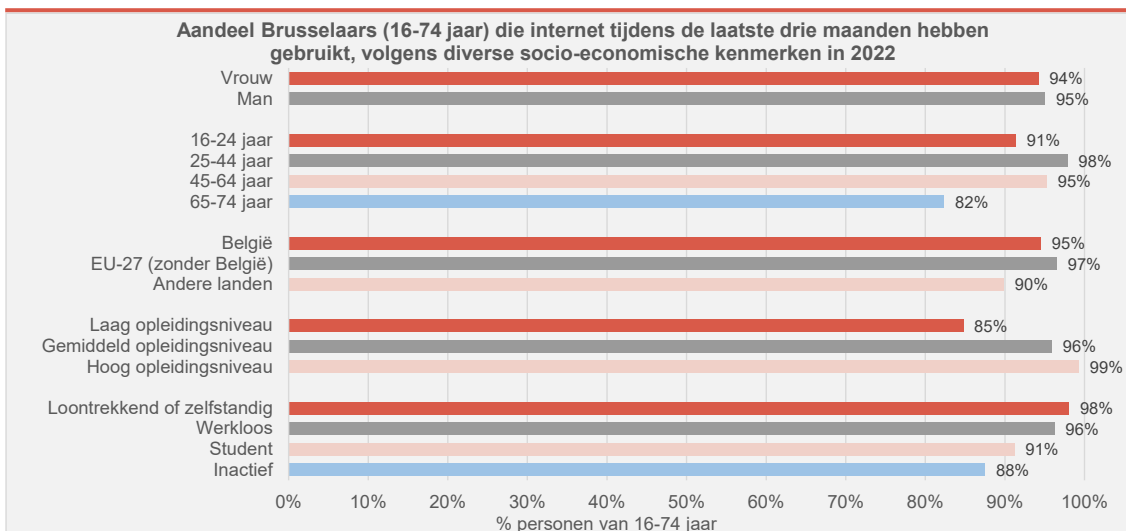

Bron: Statbel (ICT-enquête huishoudens)

Het gebruik van het internet maakt nu deel uit van het dagelijks leven van de meeste Brusselaars.

- In 2022 heeft **95 % van de Brusselaars** tussen 16 en 74 jaar in **de drie maanden** voorafgaand aan de enquête thuis, op het werk of elders **het internet gebruikt**. De Brusselaars hebben zich het internet dus in zeer grote mate toegeëigend.
- In de **rest van België is het internetgebruik** in grote lijnen **vergelijkbaar**: 95 % van de Vlamingen en 92 % van de Walen hebben recent gebruik gemaakt van het internet.
- Ondanks de veralgemening van het internet in de samenleving zijn er nog steeds mensen die nog nooit het internet hebben gebruikt. In 2022 heeft **2 % van de Brusselaars** van 16 tot 74 jaar **nog nooit het internet gebruikt**. Dit komt overeen met **bijna 25.000 personen**.

Oudere en lager opgeleide Brusselaars gebruiken het internet minder vaak

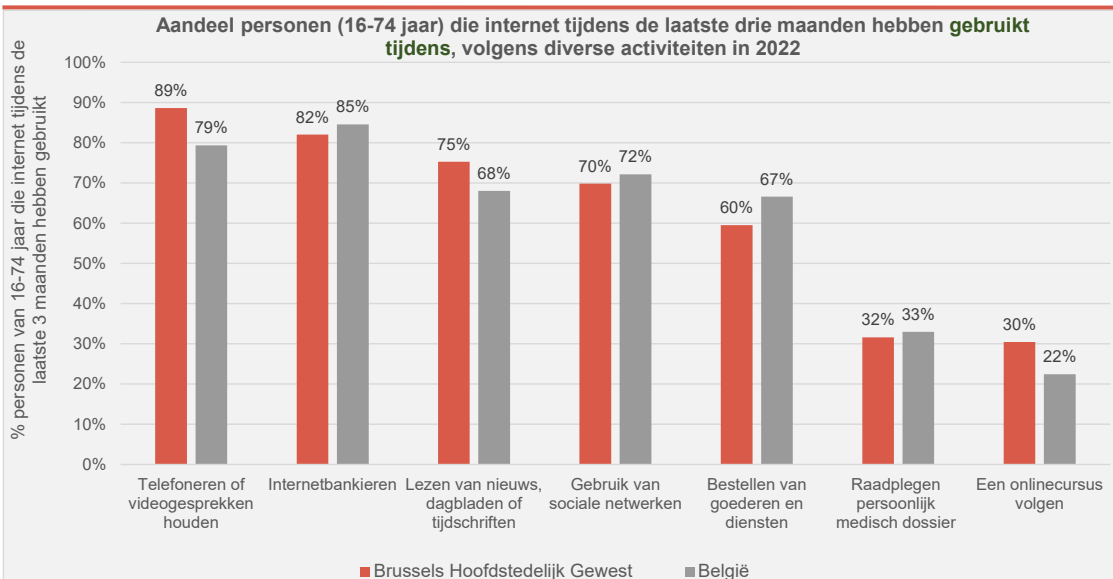
Bron: Statbel (ICT-enquête huishoudens)

Het internetgebruik van de Brusselaars verschilt naargelang van bepaalde socio-economische kenmerken.

- Er zijn nagenoeg geen verschillen meer tussen mannen en vrouwen op het vlak van het internetgebruik.
- Brusselaars van **65 jaar en ouder gebruiken het internet minder vaak** dan jongere Brusselaars (16-64 jaar).
- **Brusselaars met de Belgische nationaliteit of nationaliteit van een land van de EU-27 gebruiken internet vaker** dan Brusselaars met een andere nationaliteit.
- **Brusselaars met een laag opleidingsniveau gebruiken het internet in verhouding minder vaak** dan Brusselaars met een hoog opleidingsniveau.
- **Werklozen gebruiken het internet net zo vaak** als loontrekkenden en zelfstandigen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.
- **Niet-actieve Brusselaars** (gepensioneerden en anderen) zijn meer in de situatie van **digitale kwetsbaarheid**.

INTERNETGEBRUIK

De Brusselaars beoefenen een breed scala aan activiteiten op internet

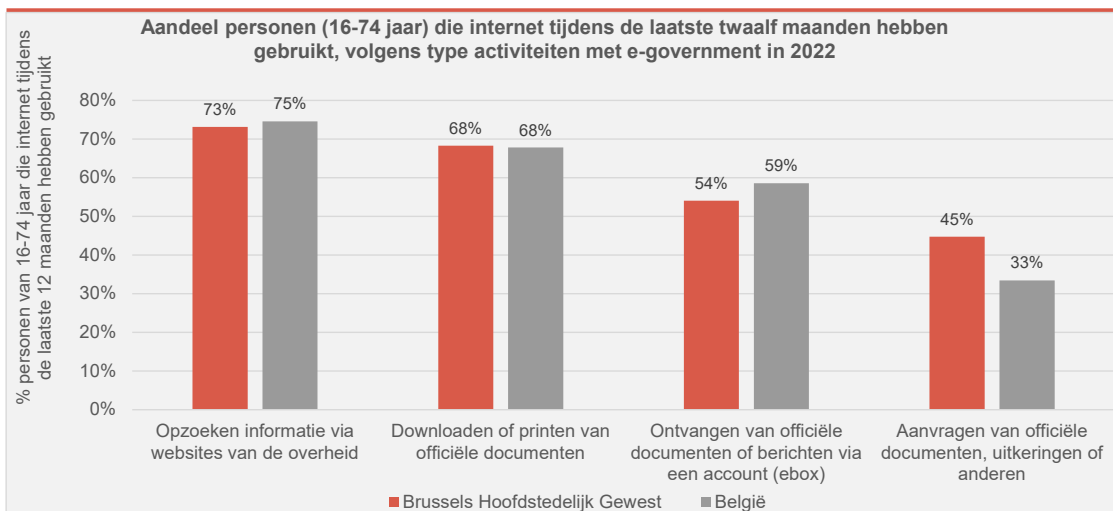

Het gebruik van internet maakt **een brede waaier van activiteiten** in het dagelijkse leven mogelijk en geeft toegang tot essentiële onlinediensten.

- Volgens de cijfers van 2022 is **telefoneren of het houden videogesprekken een van de frequentste activiteiten** bij de Brusselaars die het internet gebruiken (89 %).
- Bovendien gebruikt een **zeer grote meerderheid van de Brusselaars online bankdiensten** (82 %).
- Daarnaast lezen meer Brusselaars nieuws, dagbladen of tijdschriften online (75 %).
- Het gebruik van de sociale netwerken is eveneens een frequente activiteit en betreft 70 % van de Brusselaars die het internet gebruiken.
- En 60 % van de Brusselaars koopt en bestelt goederen en diensten via het internet.
- 32 % van de Brusselaars gebruikt internet om hun medisch dossier te raadplegen en 30 % om een cursus te volgen.
- Afgezien van de online gesprekken zijn er **geen grote verschillen tussen de Brusselaars en de andere Belgen** in de praktijk van activiteiten op het internet.

Bron: Statbel (ICT-enquête huishoudens)

73 % van de Brusselaars gebruiken e-government om informatie op te zoeken en te verkrijgen

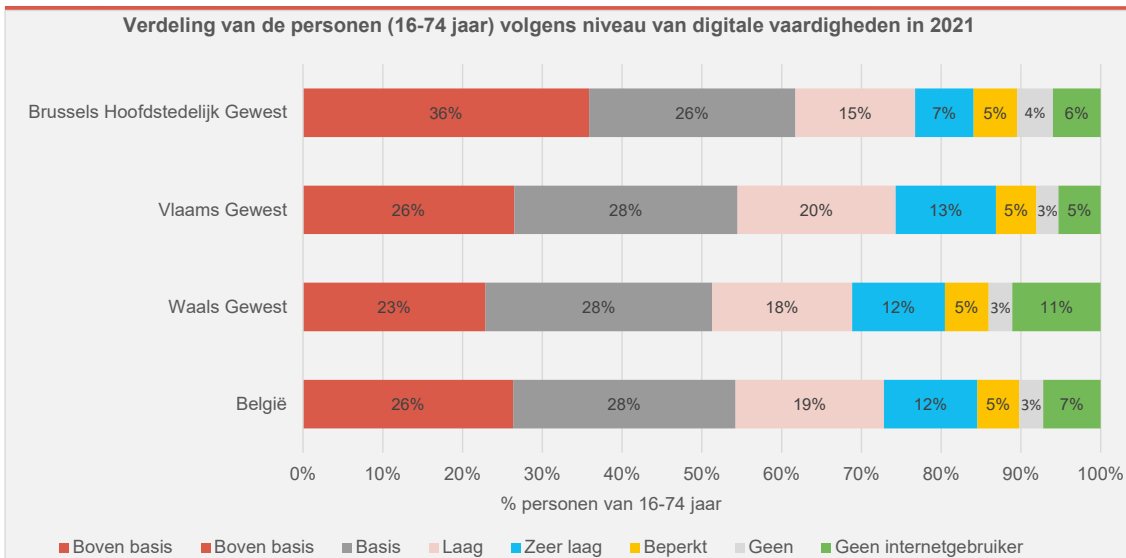
Het gebruik van **e-government door de burgers is van essentieel belang om snel informatie** over overheidsdiensten en documenten te verkrijgen en om administratieve procedures uit te voeren zonder naar het loket te moeten gaan.

- In 2022 **zocht 73 % van de Brusselaars** in de laatste twaalf maanden vóór de enquête **naar informatie via websites van de overheid**.
- Daarnaast gebruikt een **meerderheid van de Brusselaars e-government om officiële documenten te downloaden of af te drukken** (68 %).
- Bovendien heeft 54 % van de Brusselaars **officiële berichten en documenten ontvangen via een account** (e-box) zoals een aanslagbiljet, kennisgevingen van boetes of facturen, gerechtelijke dagvaardingen of stukken, uitnodigingen tot vaccinatie, enz.
- Dankzij e-government heeft 45 % van de Brusselaars **aanvragen ingediend** voor documenten of getuigschriften, uitkeringen of toelagen en andere aanvragen.

Bron: Statbel (ICT-enquête huishoudens)

DIGITALE VAARDIGHEDEN

62 % van de Brusselaars bezitten minstens digitale basisvaardigheden

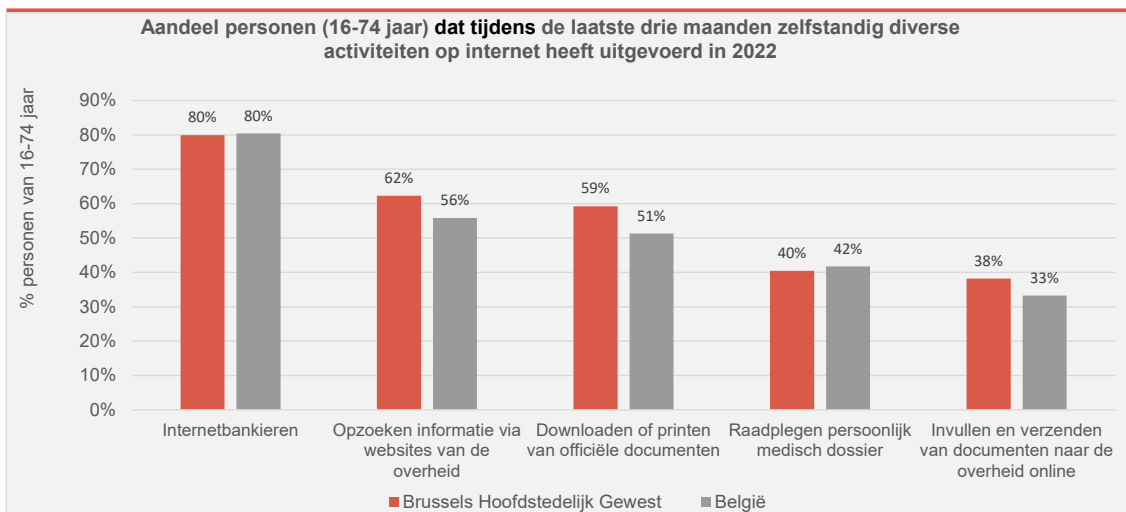

Digitale vaardigheden stellen mensen in staat om zelfstandig zonder de hulp van iemand) gebruik te maken van digitale tools en diensten.

- In 2021 **bezit 62 % van de Brusselaars** (tussen 16 en 74 jaar) **ten minste een basis aan digitale vaardigheden** en **bezit 36 % geavanceerde digitale vaardigheden**.
- In het algemeen **hebben de Brusselaars een relatief hoger niveau van digitale vaardigheden** dan de Vlamingen en de Walen.
- Anderzijds **heeft 31% van de Brusselaars slechts lage of beperkte digitale vaardigheden**, of zelfs helemaal geen. En 6 % van de Brusselaars gebruikt geen internet in 2021. Deze mensen bevinden zich **in de situatie van digitale kwetsbaarheid** in een samenleving waarin de digitalisering steeds sneller gaat en vereist dat ze over de juiste vaardigheden beschikken om nieuwe digitale technologieën te gebruiken of te beheersen.

Bron: Statbel (ICT-enquête huishoudens)

80 % van de Brusselaars maakt zelfstandig gebruik van internetbankieren

De effectieve uitvoering van diverse activiteiten en procedures op internet op zelfstandige wijze maakt het mogelijk om het niveau van digitale vaardigheden van de internetgebruikers vast te stellen.

- In 2022 gebruikte **80 % van de Brusselaars zelfstandig internetbankieren** in de laatste drie maanden voorafgaand aan de enquête.
- Ongeveer 60 % van de Brusselaars kan zelfstandig informatie opzoeken of officiële documenten downloaden en printen via websites van de overheid.
- Anderzijds zijn er steeds **minder Brusselaars** die online activiteiten zelfstandig uitvoeren als het gaat om het **online raadplegen van hun globaal medisch dossier** (40 %) of het **invullen en verzenden van documenten naar de online overheid**, zoals de online aangifte in de personenbelasting (38 %).

Bron: Statbel (ICT-enquête huishoudens)